

terstellingen: ik heb
want ik sta alleen
der Universiteit en
ken subject, teekent
instelling, die op dit
ken en de Universi-
le Theologische facul-
der a.s. predikanten
der hoogleraren zoo
op het leven der
en blijft het voor
n onhoudbare positie,
macht bezit om tegen
oed van kettersche
Men vergist zich,
na de nederlaag der
it bezwaar practisch
de Coeccejaansche en
de moeilijkheden
L. Lampe, Ens e. a.
kerken weer doen
over de Kerken ge-
le Theologische facul-
voortdurend gevaar
nder, dat de Kerken,
slotte gemeend heb-
de opvoedingsschool,
ken afhang en waan-
te zeggen hadden,
ndigheden het eenige
as?

aken maakt het wel
er van een Gerefor-
rake kan zijn. Geen
ook ooit als dogma
inaristische opvoeding
te en in de Schrift
kerkelijke opvoeding-
vaartoe men de toe-
in Jerusalem geen
Maar hoe dankbaar
voor de schuilplaats
et beginsel, dat de
en aan een kerkelijk
ieden, is door geen

de uitkomst heeft
hoe deze afwijking
nederde beginsel van
in, in menig opzicht

wel.

opleidingsscholen in
voor de kerk zijn
te worden erkend.
een school, die van
mee gewijvwaard zou
he invloeden, reeds
en, toch kan geneu-
tuigd, dat aan deze
van predikanten is
e predikers, trouwe
athecheten zijn ge-

le van deze kerke-
inder duidelijk aan

chappelijke eischen,
en Universiteit ont-
nkelijke wijze zijn
de schied opvoeding
de verachte; dat men
fricting- en drill-
ts van een weten-
t in den aard der
den invloed van
enke docenten of
en tijdlang be-
geschiedenis van
kent, dat de eerste
dit bezwaar waar-

er weegt is, dat de
ologie binnen de
ninarie zinnel voor
de andere weten-
nadeelrijk zijn kan.
geopenbaarde ken-
dragen in het be-
evende geslacht, te
al onze dagen, te
ver de aanvallen
theoloog niet bid-
degeen die mede-
der wetenschap.
te toe, dat de druk-
en arbeid tot ge-
welgevulde biblio-
st kan doen, de
akmannen, die op
wordt door geen
ad ook, vergoed.
de andere weten-
de tegenwoordige
een Universiteit
een of meer facul-
te toestand zeker
den gezonden zin
de wetenschap te
theologie uit den
weg om haar in
te isoleeren, dan
het meer in den
haar invloed doen
der wetenschap
tot den rang van
ug. Ze telt niet
ivate liefhebbij-
ententie van weten-
elken invloed deze
aal genomen, op
sefend, dan is het
inig. Een enkel
ialen aanleg mag
uiningen van het
bed naar buiten
aan was dit niet
en aan zijn per-
de Vrije Ker-
bben veel gedaan
ze hebben de
ze hebben door
tal van kringen
egzinking in den
ocialisme. Maar
eft tegenover de
let vervuld. En
t van de weten-

schap op den weg van ongelooft en god-
verzakking, is mede daaraan te wijten ge-
weest.

Recensien.

J. VAN ANDEL, *Paulus' brief aan de Rome-
nen met de gemeente gelezen*. Kampen J. H. Kok,
1904.

J. VAN ANDEL, *Paulus' beide brieven aan Ti-
motheus toegelicht*. D. Donner, 1904.

De Van Anandel set rustig zijn arbeid voort,
om de gemeente een eenvoudige en bevattelijke
om de gemeente een eenvoudige en bevattelijke
toelichting op de boeken des Nieuwen Testa-
ments te geven. Schooner arbeid is er zeker
niet. De Schrift blijft altoos frische bron,
waarin het water des levens voort den dorstige
opwekt. En elke poging om de gemeente met
inhoud der Schrift beter vertrouwd te ma-
ken, verdient daarom volle waardering. De
Van Anandel heeft reeds jaren lang het vertrou-
wen van ons volk; zijn uitleggende werken
werden gretig gelezen, en ook deze beide com-
mentaren zullen hun weg wel vinden. Ze ver-
dienen dat ook ten volle, want De Van Anandel
verstaat op uitstekende wijze de kunst om de
vrucht van ernstige studie op soevere en ver-
staanbare wijze aan het volk mee te deelen.

F. GODET, *Commentaar op Paulus' eerste
brief aan de Corinthiërs*, vertaald door Dr. G.
Keizer. Kampen J. H. Kok, 1904.

De commentaren van Godet behoeven geen
aanbeveling. Ze munten uit door frisheid van
opvatting, helderheid van voorstelling, degelijk-
heid van inhoud en bovenal door een kinderlijk
vasthouden aan het gezag van Gods Woord.
Al is zulk een wetenschappelijke commentaar
geen gesonden brood voor een eenvoudige ge-
meente, toch kunnen ook meer ontwikkelde
leken op theologisch gebied deze uitlegging
wel begrijpen en er wist mee doen. Vooral
echter onze predikanten zullen goed doen met
zich dit werk aan te schaffen. Dr. Keizer zorgde
voor een goede, vloeiende vertaling.

Dr. J. H. GUNNING, *De Kerk van Christus.
De brief van Paulus aan de Efeziërs voor de
gemeente des Heeren verklaard*. Rotterdam, D.
A. Daamen.

Reeds te lang wachtte dit werk van Utrecht's
begafte prediker, op onze aanbeveling. Toen
het geschreven werd kon het nog worden op-
gedragen aan den vader, en gejubeld, omdat
„de wick van den doodsengel" wel even was
gezien, maar de hange slag nog was afgewend.
En nu dekt de groene zand reeds het graf van
hem, aan wien zijn zoon met zoveel pleit
dit werk over de *Kerk van Christus* opdroeg.
Dr. Gunning belooft in den aanvang, dat hij
een reeks commentaren over het Nieuwe Testa-
ment schrijven zal. Wij verheugen ons daarin.
Onder de jong ethische richting staat hij ons
zeer na. En die sympathie is wederkeerig, zoo
als blijkt uit de waardering, waarmee hij over
mannen als Dr. Bavinck en Dr. Van Anandel
sprekt. Al zal verschil van standpunt ook bij
de Schriftbespreking niet uitblijven en deze
haar invloed op de uitlegging gelden doen, Dr.
Gunning heeft de Schrift toch innig lief, laat
de critiek bij dezen commentaar rusten en
tracht op vaak originele wijze den rijken
inhoud van Paulus' brief ons te vertolken.
Uitnemend schijnt ons daarbij de greep om in
een korte uitdrukking het Leitmotiv van den
brief samen te vatten. De kerk van Christus,
niet als instituut maar in haar organische
eheid, dat is de grondgedachte die door heel
den Efezier brief heenklinkt, en die door Dr.
Gunning op uitstekende wijze is vertolkt.

Dr. J. H. GUNNING, *Het Lam Gods op Gol-
gotha*. De zeven kruiswoorden des Heilands voor
de gemeente des Heeren verklaard. Utrecht
J. A. Ruys 1904.

Ook deze lijdenspredikatie over de zeven
kruiswoorden bevelen we gaarne aan. Christus
verzoecend sterven is hier het middelpunt ge-
bleven en niet schuil gegaan achter allerlei
bijkomstige figuren. Gemakkelijk was het niet,
na de schoone meditatien van Beets, over de
kruiswoorden nog iets nieuws te zeggen. Maar
ook hier blijkt, hoe diep en rijk de inhoud der
Schrift is, vooral het woord door onze Heiland
aan het kruis gesproken. Dat bij deze predikatie
niet alleen onder het opschrift „liturgie", praecle-
latur en zang worden opgegeven, maar elke pre-
dikatie ook besloten wordt met een gebed,
schijnt ons minder aanbevelenswaardig, evenals
dat deze gebieden zelf uitsluitend tot den Mid-
delaar gericht worden. Een evenzoo spreekt het
wel vanzelf, dat de Lutherische voorstelling der
de nederdalig der heile, die Dr. Gunning ver-
dedigt, alsom Christus na zijn dood het dooden-
rijk zou bezocht hebben om daar het evangelie
te prediken aan de afgestorvenen, door ons niet
gesteeld wordt, vooral niet omdat Dr. Gunning
zij het dan ook omsluit, daarmede de voor-
stelling verbindt, die veel verder gaat dan
Luther ooit ging, alsof die prediking in het
doodenrijk een voortdurende is, met mogelijk-
heid van bekeering ook na den dood. Een
dergelijke voorstelling, hoe geliefd ze ook onder
de nieuwe theologen moge zijn, achten wij hoogst
gevaarlijk. Het ware ons liever geweest, indien
Dr. Gunning deze passage had weggelaten uit
zijn overigen voortreffelijke predikatie.

C. VAN PROSDY, *Mijn knecht Job*. Een
twaalf predikatieën. Leiden, D. Donner, 1904.

Bitter smart in eigen huiselijken kring onder-
vonden doordat maar al te spoedig twee zijner
kinderen hem ontnomen werden, bracht Dr.
van Proosdy tot een opzettelijke overdenking
van het groote lijdensboek van het Oude Testa-
ment, waarvan elke bladwijze belaudw is, gelijk
Godet opmerkt, met de tranen van hen, die
deszelfde via dolorosa hebben bewandeld, maar
dat ook tot troost is geweest aan duizenden
wier hart onder het kruis gebogen ging.

Indien de rechte kennis alleen uit sympathie
geboren wordt — en sympathie is mede lij-
den, — dan kan het boek Job niet beter ver-
staan worden dan door wie zelf in den smelt-
kroes der beproeving geworpen werd. De
van Proosdy heeft in dit twaalf predikatieën
de hoofdmomenten uit Job's geschiedenis aan-
grijpend en schoon der gemeente voorgesteld,
en de lezing dezer predikatieën moge menigen
den troost schenken, dien hij zelf in dit Woord
Gods vond.

P. A. E. SILLIUS SMIT, *Tusschen de gouden
handelaren*. Twaalf leerredenen uit de Open-
baring van Johannes, inzonderheid over de
zeven gemeenten van Klein-Azië. Amsterdam,
Boekhandel voorheen Hoveker en Wormser 1904.

Gelijk de schrijver mededeelt in het voor-
woord, bedoelt deze bundel predikatie een pen-
daat te zijn van het dertial, dat vroeger ver-
scheen onder den titel „Uit de Springader
Israëls". De grondgedachte, die beide samen ver-
bindt, is dat „het in de worsteling van de ge-

meente des Heeren op aarde van onschatbare
waarde is voor haar levenskracht en levensoort,
wanneer zij zich bewust is, en een hetzelfde
volk te zijn met het Israel Gods in het grijs-
verleden, en met het Zion, dat nog schuilt in
de lendenen van het thans levend geslacht." De
brieven aan de zeven gemeenten in Klein-
Azië vormen hier het middelpunt en bieden den
schrijver gereede aanleiding om de verschillende
toestanden en gestalten, die telkens in Gods
Kerk voorkomen, in het licht van Gods Woord
te bezien. Ook deze bundel getuigt van ernstige
studie in Gods Woord, in de oude geschiedenis
der Christelijke Kerk en van een zeldzame gave
om de zielen te leiden en te besturen. Gouden
appelen op zilveren schalen worden hier geboden,
want niet alleen de inhoud is kostelijk, maar
ook de vorm dezer predikatieën mag als schoon
worden genoemd.

J. LANGHOUT, *Uit het Lijden van Christus.
Zes leerredenen*. Groningen, J. Haan, 1905.

In deze dagen, nu het lijden van onze Heil-
land door heel de Christelijke Kerk herdacht
wordt, heeft Dr. Langhout voor hen, die ter
prediking niet konden opgaan, een zestal leer-
redenen over het lijden van Christus uitgegeven.
Gaarne bevelen wij ook deze predikatieën aan.
Ze geven degelijke Schriftuitlegging en gezonde
toepassing.

B. J. ADRIANI, *Passieboekje*, Tweede deel.
Amsterdam, Naamloze Vennootschap „Egeling's
Boekhandel".

De kinderen van Dr. Adriani hebben dit
boekje, dat de voornaamste Schriftuitleggingen
over het lijden van Christus bevat, en enkele
stichtelijke meditatieën bevat, opnieuw uitgege-
ven, zooals het voor een tweeden druk door
den schrijver was gereed gemaakt. Zoals Dr.
Adriani in het voorbericht mededeelt, was het
zijn doel door dit boekje „getuigenis af te
leggen, hoe (hij) gedurende ruim acht en dertig
jaren, in verschillende Vaderlandsche gemeen-
ten, met steeds vaster overtuiging, Christus den
gekruisigden gepredikt (heeft).

Dr. A. ROORDA, *Bilaam, Zeven leerredenen*.
Groningen, Jan Haan, 1904.

De geheimzinnige gestalte van den ziener van
Petor is der grootste raadselen van het Oude
Testament. Zijn plotseling optreden in Israël's
geschiedenis, de heerlijke profetie die hij van
Israël's toekomst gaf en zijn diepe val en smad-
delijk einde bieden menig aangrijpend moment
ook voor de bediening des Woords. Dr. Roorda
heeft in een zevental predikatieën deze rijke stof
behandeld. Wie ze leest zal de overtuiging
ontvangen, dat hier ernstige studie van de uit-
legging is gemaakt. Gemakkelijk was de behan-
delde stof niet; ze eische veel, van prediker en
gemeente beide; maar juist daarom waarderen
we het te meer, dat ook zulke moeilijke ge-
deelden der Schrift aan de gemeente worden
uitgelegd. Dat heel de Schrift ons gegeven is
tot verneming, leering en vertroosting wordt in
de prediking zoo zelden verstaan. Meestal be-
perkt men zich tot enkele teksten, die de ge-
meente reeds honderd maal heeft gehoord, en
zoo veramt de gemeente in kennis. De grond-
mijn in de Schrift is onuitputtelijk, en wie door-
graaft, vindt altijd nieuwe schatten.

Dr. A. ROORDA, *De Gelijknissen des Heeren
toegelicht*, Nederbragt en Co. Wageningen 1904

Het tweede geschrift van den vijfden dienaar
der Gereformeerde Kerk te Oude Pekela, dat
ons ter recensie gezonden werd, dankt zijn
oorsprong niet aan den kansel, maar aan jour-
nalistische arbeid. Dr. Roorda schreef in de
Groningsche Kerkbode een reeks artikelen over
de Gelijknissen des Heeren en geeft deze
artikelen thans afzonderlijk uit. Gelijk hij zelf
in het voorwoord opmerkt, bedoelt hij daarmee
niet te concurreren met de verklaring
der gelijknissen, die thans van de hand van
Dr. Renkema en Rudolph het licht ziet. Het
laatste werk is een breed opgezette exegese,
terwijl hier een korte verklaring met toepassing
geboden wordt. Voor beide werken is dan ook
seker wel plaats. En de heldere en zakelijke
wijze, waarop Dr. Roorda gelijknissen uitlegt
maakt, dat we ook dezer arbeid gerust aanbevelen
kunnen. De schrijver heeft overal goed in het
oog gehouden, wat het hoofddeel der gelijknis-
is; wacht zich voor alle valsche vergelijkingen
en het te ver doortrekken van de beeldspraak;
geeft soms treffende illustraties van de gelijk-
nissen uit de archeologie en de geschiedenis
van Christus dagen, en weet op korte en kern-
achtige wijze de waarheid, die in deze gelijk-
nissen verscholen ligt, toe te passen op onze
dagen.

A. J. MULDER, *De Zaligsprekingen onzer
Heeren in acht leerredenen* verklaard. Bruniks
en Co. Maassluis, 1905.

Indien de kwaliteit der uitkomende „leere-
deren" gelijk ten trede houdt met de quantiteit,
dan kan zeker niet geklaagd worden, dat de
beoefening der homiletiek in onze kerken te
wenschen overlaat. Ook deze predikatieën over
de „Zaligsprekingen" maken een goeden indruk.
Al mag aan een eerstelingsarbeid van een
jeugdigen predikant geen al te zware maastaf
worden aangelegd, toch spreekt uit deze predi-
katieën een inleving in het Woord Gods en in
de toestanden der gemeente, waardoor de
rechte pastor gekend wordt. Moge ook
deze eerste profetie zijn van nog rijker
vrucht in de toekomst.

C. ORANJE, *Psalms XLIII*. Leerrede. Neder-
bragt en Co. Wageningen 1904.

Met wuemoed werd deze leerrede door ons
gelezen. De droeve krankheid, die deze predi-
ker reeds zoo lang belet heeft voor de gemeente
op te treden, is en voor hem en voor de kerk
van 's Gravenhage wel een zware beproeving.
Waar het levende woord ontbreekt, wil Dr.
Oranje trachten door het *gehooren* woord tot
een zegen te zijn. Moge het hem nog lang ge-
duld zijn, zoo zijn gemeente te strichten en
in richte God genadiglijk hem weder op Wie
deze leerrede leest zal het verstaan, waarom
de kerk van 's Gravenhage zoo innig aan dezen
dienaar des Woords verknoot was.

J. J. WESTERBEEK VAN EERTEN, *Sabbats-
klokken*, Kampen, Ph. Zalsman, 1905.

Al is de tekst van dit boekje wat zonder-
ling gekozen, — meer Duitsch opzichtig dan
nationaal eenvoudig — de inhoud, bestaande
uit korte meditatieën over een 52 Schriftwoor-
den laat, aan soberheid en degelijkheid niets
te wenschen over. Eenigermate aluiten deze
meditatieën zich aan bij den gang van het kerke-
lijk jaar, vermoedelijk omdat ze oorspronkelijk
van de *Kamper Kerkbode* geschreven werden.
Vooral voor kranten, voor wie een lange preek-
te vermoedend zou zijn, zijn deze meditatieën
zeer geschikt.

C. H. SPURGEON, *Van het Lied der Liederen*.

Het Hooglied van Salomo voor de gemeente
verklaard en toegepast. In 't Hollandsch over-
gebracht door J. W. van Straaten. Doersburg.
J. C. van Schenk Brill, 1904.

Wie bij Spurgeon te gast gaat, weet dat hij
altijd een welvoorendisch trecht. Zoo is het
ook met deze preken over het Hooglied, Mogen
ze ook in hun Hollandsch kled ruime ver-
spreiding vinden.

N. BEETS, *Stichtelijke uren*. Boekhandel voor-
heen Hoveker en Wormser. Amsterdam, 1904.

Beets blijft spreken, nadat hij g-storven is.
De herdruk van zijn „Stichtelijke uren" — van het
eerste deel verschenen reeds vier drukken —
toont dit genoegzaam. Aanbevelen behoefde
dit uitgave niet. Onder de stichtelijke literatuur
van een vorig geslacht is er geen schooner
lectuur te vinden.

W. H. GISPEN, *Heiligmaking*. Kampen. G. Ph.
Zalsman, 1904.

Na de „rechtvaardigmaking" niteengezet te
hebben, gaat Dr. Gispens thans tot de „heilij-
making" over. Trouwens, beide stukken hooren
bije en mogen noch in theorie noch in practijk
oofd worden gescheiden. Werkheiligheid en anti-
nominisme zijn de beide klippen, waars-
tuisch de ziel van Gods kind moet door-
varen; en wie of het stuk der recht-
vaardigmaking of dat der heiligmaking
te eenzijdig drijft, raakt het stuur over
zijn schepken kwijt, en komt of bij Rome
of bij de Libertijnen terecht. Voor het eerste
bestaat zeker onder ons Gereformeerden wel
zoo grondig onderwezen in de waarheid, dat
„onze goede werken niet onze gerechtigheid
voor God kunnen zijn," dat van werkeiligheid
niet veel te bejopen valt. Er staat de Gere-
formeerde bloot voor het gevaar, met de
neo-Kohbrugiaansche richting, de heiligmaking
te laten opgaan in de rechtvaardigmaking en
buiten ons in Christus te stellen. Dr. Gispens
wil hiervan, en terecht, niet weten. Wat hij hier
geeft, is de echte, onvervalsche, kerngezonde
leer der heiligmaking van onze Gereformeerde
vaders. En al mag, gelijk de schrijver met al
te groote bescheidenheid opmerkt, dit boek niet
geschreven zijn voor menschen van studie, we
gelooven dat menig man van studie bij Dr.
Gispens in de school mag gaan, om te leeren
hoe de dingen *pakkend* gezegd kunnen worden.

De brief van Judas van Naazareth vertaald
en verklaard door den schrijver van „Christus
Mysticus". Utrecht, W. Leydenroth, 1904.

De schrijver van dezen commentaar op den
brief van Judas, behoort zich zijn naam niet te
schamen, want het werk, dat hij levert in dit
boek, is in menig opzicht uitstekend. De alge-
meene zandbrief van Judas mag om zijn klei-
heid weinig op den voorgrond treden, hij levert
toch voor de exegese zeer eigenaardige moei-
lijkheden op, zoowel om de overeenkomst te
verklaren met den tweeden brief van Petrus, als
om de mededeelingen, die Judas doet omtrent
de profetie van Henoch en den strijd tusschen
Satan en Michael over Mozes' lijk. De schrijver
heeft van al deze vragen een zeer grondige
studie gemaakt, en al is het resultaat, waartoe
hij komt, zeker niet altijd het onze, wat mee
daaruit voortvloeit, dat de schrijver niet aan de
rechtstreeksche inspiratie geloof, toch bevat zijn
uitlegging menig treffende opmerking, toont hij
bekendheid met de geheele literatuur over dit
onderwerp, en staat hij, in 't algemeen genomen,
zeer meer aan den behoudenden kant, dan aan
dien der nieuwere critiek.

Uit de Pers.

Gaarne vestigen ook wij de aandacht op het
verlag, dat Dr. Ruijsenaers gaf van de opening
der Keucheniuschool.

De Indische voormiddagen goot haar vroolijk
licht over Djocja, De Merapi, die kort geleden
door zijn stille kracht Midden-Java bewoog, toonde
zijn kalme den kalen kruin met een rookwolk
Ijverig werkte de Javanen op zijn sawah, die een
goede oogst hem beloofde. Waar ook het zonnetje
binnenvloerde, in het of kraton, in de diepe dalen
en de kraters der bergen, geen straalje tocht vond
toegang door het nieuwe dak van dat ruime ge-
bouw, waarboven de driekleur wel niet wapperd,
maar sijn geplooid neerhangt, als symbool van de
vreugde die is in de harten van de vele menschen
in dit huis.

't Was 31 Januari 1905.

We treden binnen tusschen de groenwoelende
houten pilaren der voorgalerij, gaan langs de tafels
die onder 't smetloos linnen verrassingen verber-
gen, en — vinden heel het Javaansche Zending-
terrein onzer Geref. Kerken geconcentreerd in
de heerlijke pendorpe der nieuwe Keucheniuschool.

Onder bamboefranje en tusschen groenlingers
zitten de boecras. Langs de palen, die het dak
torens, verscholen tusschen 't groen en de bloemen,
hangen de olieglazen, wachtend op de duisternis,
om dan door hun licht te schitteren: de bliken
bavden die hem dragen, zijn gemaakt door de sie-
ken die ginds rusten in hun salen, alsof hebben
ook zij mogen meewerken tot de feestvreugde.

Middelen zitten kleine jongens en meisjes in
Boeddha-houding, rustig nieuwsgierig wachtend.
Bovenaan achter de tafel zit de feestcommissie,
dames, predikanten, Javaansche en Chinese
priates. Ook Batavia en Soerabaja zijn vertegen-
woordigd. Rechts en links van de kindergroep,
voor de tafel, zitten de jongens der Keuchenius-
school en personeel van het Petronella-Hospitaal
voor zooveel het gemist kon worden. Achter de
kinderen verbergt zich het orgel, dat straks mee zal
jubelen.

Klokke tien staat de Voorzitter van den Raad
van Toezicht en van de Bouwcommissie, Dr. Schre-
urer, op; hij verzoekt te zingen Ps. 103:1 in 't
Hollandsch en Javaansch.

Zoo begon de feestelijkheid met het loven van
hem, die ons harte zoo blij, zoo innig blij maakte
met zijn heerlijke gave in deze school.

De predikant trad plaats. Dr. Zwaan, zette den
feestgenooten uiteen, dat deze school een teken
van Gods genade was. Hij dankte er God voor
en smekte zegen af voor onderwijzers en leerlin-
gen. Wel zijn er vele teekenen van Gods genade
op Java, maar dit teken, deze Eben Haäzer, heeft
betekenis voor heel Midden-Java.

Alzo werd in den Naam des Heeren deze school
geopend.

Daar klonk het Hallelujah, opgezongen door een
koor van jongelingen, helpers uit het Hospitaal,
gesteund door de heldere tenor van Dr. Van Marie,
met orgelbegeleiding van Mej. Gockel. In 't Ma-
leisch zongen ze, jongelui van verre en uit Java,
met kloeks, beheerschte stem den lof des Heeren.
Dr. Zuidema zat in gedachten verdupt. Hij, die
gezien had de eerste school in haar opkomst, in haar
strijd schier tot verdwijnen toe, in haar
opbloei; die nu dit tweede gebouw zag, schoon in
zijn eencvoud van lijnen, practisch in zijn inderling.
Dr. Bakker trof daar de joliste snaar, toen hij er
op wees, hoe het voor onze broeder zoo gansch
anders was dan voor de Joden in Zerubbabel's
tijd, die den tweeden tempel met dien van Salomo
vergeleken. En voorts wees hij op de nog groter,
moelrijker, inspannender en heerlijker worsteling
die deze school, gereorganiseerd, wachtte. 't Leer-
plan moet uitgevoerd, al 't gebouw zal het niet
lijgen; het is, voor zoover 't is afgewerkt (de

woonhuizen voor Dozent en Directeur zijn nog niet
gereed, wel reeds de bijgebouwen daarvan) schoen.
Hulde bracht spreker aan Dr. Schreurer, die zoo
kostelijk terrein ons verwierf; hulde aan Dr. de
Gaay Fortman, kapitein bij de Genie, helaas niet
tegenwoordig, voor de degelijke harmonische bouw-
plannen; hulde aan Dr. Zuidema, die alles zoo goed-
koop en zoo soheld tot uitvoering wist te brengen,
trots van velerlei moelien op den weg ontmoet.
Gewis, hun schoonste beëloofing zal zijn, dat ze deze
school mogen zien bloeien tot in lengte van dagen.
Spreker wenscht Dr. Zuidema geluk met den broer-
der die weldra hem zal bijstaan in zijn arbeid;
mocht hij spoedig komen. Alleen arbeiden heeft
zooveel bewarzenswaard. Wat een verschil thans met
voorheen: toen één predikant, één dokter en één
onderwijzer op dit terrein; thans een kleine schare.
Ook bij het onderwijs geldt het woord der Schrift
in Prediker 4:9 en 10. Als straks een goede leer-
methode goed wordt toegepast, dan zal verstand
en karakter, hoofd en hart der jongens worden
gevoerd, ontwikkeld; dan zullen ze onder Gods
zegen heerlijke kunnen arbeiden onder hun volk.
De Heere gaf reeds 't gebouw en mannen met een
bereidwillig hart; op Hem is ook voorts onze hope.
Geheld zij er op Java en in Nederland voor de
belangen dezer school.

't Was een goed woord van Dr. Bakker, die zich
ook eigen toekomstige roeping wel bewust bleek.
Och, mocht straks ons dristal leraren eendrachtig
en krachtig samenwerken tot dit schoone doel.
Een dravenduo moet wordt niet haast verbroken.
Ea de Kerken moeten het onze broederen niet te
gemakkelijk maken, hen niet voor ledige banken
zetten (ik denk dat 't onderwijzen hun dan te
zwaar zou zijn), maar harer is de taak zoo moe-
lijk een *stink geel jongens te zenden*. In 't groot
geel leerling licht voor een deel ook de heerlij-
heid der school. Och, of de gemeenten in Holland
eens even allen hier konden roedden, 't zou hun
een weelde zijn (meer dan het reeds is) mee te
mogen bijdragen door gebed en gave voor de
kerstening van Indië. De broeders en zusters zullen
wel spoedig een eind maken aan 't financieel getob
der zedende Kerken. Wie in een niet-zedende
of niet-mezzende Kerk thuisloort, die heeft het
voortrecht dat zijn gave voor een goed doel bestemd
wordt voor de Keucheniuschool.

Deze oratie is niet uit den feestdag, doch slechts
een proclaudium op de Hollandsche feestgave van
mijne lersers. Want na de rede van Dr. Bakker
hoorden we een lied van een Javaansch meisjes-
koor, onder leiding der hoofdverpleegsters. Jubelend
helder klonken de stemmen op.

Wie er kon zwingen dezen dag, gewis Dr. Zuidema
niet. Hartelijk sprak hij zijne leerlingen toe en
zette hen uiteen waarom ook zij blijde mogen zijn.

Een leerling toch niet de school weer geheel
anders dan wij; zulk een aansporing was niet over-
bodig. Genade Gods ziet een jongen maar moeilijk
in de school, laat slechts uw herinnering spreken.

En nu kunnen de jongelui hierleeren, het groote
onderwijs van God ontvangen, dat Hij geeft in
de natuur, en dat Hij onderricht door de schrift;
ook zij kunnen het ontvangen mits ze goed be-
ginnen, mits in hun harte de vrees des Heeren
zij. Dan kunnen ze met Gods hulpe goed onder-
wijs ontvangen voor 't leven op aarde en voor
het eeuwige leven.

Hoort daar klinkt op het aankled, het lied
des Iofa, Ps. 68:10, een gemengd koor uit 't
Hospitaal-personeel, verdienstelijk uitgevoerd en
vertolkend wat er leeft in 't dankbare hart.

Met Dr. Schreurer wenschen we, dat deze school
mogje zijn als een levend zaad, gevallen op den
onschendbaar gewaanden steen van 't Javaansch
Mohammedanisme, een zaad dat een boom wordt
en den steen verbreekt.

Toen stemden alle aanwezigen samen in den
jubelzang ter ere Gods, en allen stemden in met
den dank en den lof door Rotterdam's leeraar
vertolkt, den dank aan God, die ons zooveel gaf
en ons zooveel geven laat aan dit arme volk; en
met zijn liefde voor de school, het personeel met
de leerlingen voor de Dien broeders in Holland
en de Kerken ginds, voor Java's groeten en Java's
volk. Mocht dit volk door deze school gebouwd
worden in 't geloof, en staan als alles hier valt,
staan in de kracht van den Naam, die hun hier
en van hier uit gepredikt wordt.

En er werd gegeten en gedronken, kiekjes ge-
noemen en allen waren blijde met den dag van
vreugde door God ons bereid. 's Avonds werkte
de illuminatie aantrekkelijk op de voorbijgangers,
't silhouet van den voorgeliefde teekende zich scherp
af in de duisternis; lampins deinden op de golvin-
gen van den avondwind en de olieglazen glansden
warm over de Javanen die aan den feestdich
staan. Ea wij vonden een keurige feestmaal en een
ure van zeldzaam genot in de dokterwoning. Feest-
vieren op Zendingsterrein is zoo onzijdig, rijt,
verleken met een Zendingfeest in Holland. Tusschen
den dagelijken moeilijken arbeid was deze dag
van reine vreugd als een gouden kleinood door
God Zijnen kinderen toegedacht.

Zij er iets van die blijdschap ook in de harten
van ons Gereformeerde volk. Zulk een prachtig
terrein, zulke frische gebouwen, zulk een veelbe-
loofd stel leraren met vroolijke, prettige jongens,
't is schier te veel voor ons klein geloof; we sien
het en 't is ons wonderlijk.

En nogmaals durf ik bij al mijne broeders en
zusters in Holland er op aandringen, dat ze toch
steunen ook deze school, de kernschool onzer Zen-
ding op Midden Java, met hun dagelijken gebed
en hun periodieke gave. Moge de feesttoon van
dezen dag steeds de karakteristieke toon dezer
school blijven: God alleen de ere!

De laatste bede ondersteunen wij van harte.

Officiële Berichten.

Provinciale Synode van de Geref.
Kerken van Drente.

De Prov. Synode van de Geref. kerken van
Drente zal D.V. gehouden worden te Hoozevee,
Woensdag 14 Juni a.s.

Stukken voor 't agendum en de namen der
afgevaardigden worden zoo spoedig mogelijk
ingewacht, in te zenden aan 't adres van den
eerstdergeteekende.

De kerkeraad der Ger. Kerk te Hoozevee:
Ds. T. OEGEMA, praesid.
S. OKKEMA, scriba.

Hoozevee, 24 April 1905.

Buitenland.

Frankrijk. Een radicaal voorstel
tot onderdrukking der Kerk.

Bij de debatten over de scheiding van kerk en
staat heeft de afgevaardigde voor het departe-
ment du Var, Allard, mede namens andere afge-
vaardigden een wetsontwerp voorgedragen, dat
uitsprekt wat in vele harten gevonden wordt.
Daarin wordt geeischt, dat alle lokalen voor
Godsdienstoefeningen afgeschaft worden, dat het
Godsdienstonderwijs in 't lycées afgeschaft en alle
Godsdienstoefeningen in hospitalen verboden
worden. Voorts wil men alle feestdagen af-
schaffen, behalve die, op welke men feiten die
het burgerlijk leven betreffen herdenkt. Het
kerkgedooft behoort aan de natie teruggegeven te
worden; het luiden van klokken is verboden.
Daarbij wordt een ieder met 100 tot 1000 francs
boete bedreigd, een burger een kerkelijke
begravnissbezorging zonder dat hij dit uitdruk-
kelijk in zijn testament heeft verlangd.

Het is voor Frankrijk te hopen, dat zij, die
de onderdrukking der kerk door middel van
geweld willen, niet in de meerderheid zullen zijn.

Noord-Amerika. De zaak van Dr. Van
Vlaanderen.

Wij lezen in *De Wachter*, onder het verslag
van de vergadering der classis Illinois, den
28sten Maart gehouden:

„Met het oog op eene instructie, in verband
met het schrijven van classis Hudson, besloot
de classis, om aan classis Hudson te schrijven,
dat men oordeelt, dat de eer der kerk en de
goede naam van Dr. Van Vlaanderen eischt,
dat de classis aldaar de zaak nader onderzoek
en in algemeene bevrediging bringe, door Dr.
Van Vlaanderen officieel schuldig of onschuldig
te verklaren." „

Tot verklaring diene, dat Dr. Van Vlaanderen
van zijne gemeente te Paterson was ontbonden
of „losgemaakt." Er waren bezwaren tegen
Z.E.W. gezeten; de kerk liep leeg, maar in
plaats van kerkelijke behandeling, besloot de
kerkeraad in overeenstemming met Dr. Van
Vlaanderen, den in Nederland steeds meer
gebruikelijken weg van „losmaking" te bewande